

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Polemica

Burghaber, Adam

Fribvrgi Helvetiorvm, 1678

XLVIX. De Gratia Actualis Divisione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72462](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72462)

homō non habeat eam in manu sua, quasi a Deo debitam; ac si eandem gratiam Deus misericorditer offerat, falsum esse, quod homo pro libertate suā illam a se repellere nequeat. Quid enim aliud est, gratia resistere, non consentire, desse, dissentire, eam abijcere, destituere suo effectu, non aperire pulsanti, quæ in Sacris Litteris Concilij, ac Patribus de gratia actuali toties affirmantur, quàm gratiam actualem a Deo concessam repellere a se?

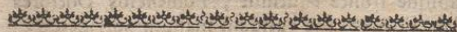
XII. Ipsimet Sectarij insuperabilem hinc habent difficultatem. Dicunt, peccatorem converti ac regenerari a Deo, nisi hujus ordinationi & operationi ille se malitiosè protervè & insolenter se opponat, Deumque a se abigat, si in impenitentia ac infidelitate sua persistat. Quæro igitur, habuitne peccator ille, qui non regeneratur & non convertitur, aliquando in manu sua Dei gratiam, operationem, ac creationem novi cordis in se, vel non? Si primum, Ergo habuit voluntatem liberam, quâ hanc a se repulit, & culpâ suâ non est conversus ac regeneratus. Si alterum. Quomodo malitiosè Deum ejusque gratiâ & operationem a se amovit, si non habuit illam unquam in manu suâ? possumne id abijcere, ut inde malitiosus dicar, quod nunquam habui? Quare haud injustè talis peccator conqueri & dicere Deo possit: reijcis me, & damnas, quod me non converterim, non crediderim &c. & tamen hanc conversionem & regenerationem nunquam in manu mea habui; si enim habuissem, hoc ipso jam conversus ac regeneratus essem; tu quippe totum in me operatus fuisses, ego verò tantum passivè me habuissem, nec potuit tuæ motioni resistere potuissem. Quis autem persuadere sibi possit, Deum ita vanè & illusoriè peccatores ad penitentiam, conversionem, ac fidem vocare, atque etiam impenitentes ac incredulos æternum damnare, ut isti justissimè conqueri de illo valeant? Sed de hoc plura infra.

CONTROVERS. XLVIII.

DE GRATIÆ ACTUALIS, divisione.

Non uno eodémque modo Deus hominibus suam elargitur Gratiam; licet enim omnibus bene velit, nullique desit, dubitari tamen non potest, unum alio plus ab eodem diligi, majorique gratiâ donari, juxta illud Malachia 1. v. 2. *Jacob dilexi: Esau autem odio habui, hoc est, minus dilexi.*

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

1. *Doctrina prima.* Gratiarum Actualium, de quibus in priori controversia, alia est sufficiens: alia Efficax. Sufficiens tantum est, quæ suo frustratur sine, & liberum consensum, quem petit, non impetrat, licet ad impetrandum

ex suo nomine sufficiat. Efficax est, quæ fortitur effectum, & quidem non casu, sed infallibiliter v. g. plurimi auditores interfunt concioni, in quâ suadentur virtutes, & vitia dissuadentur, DEO cooperante, & in animis eorum bonas cogitationes excitante, sine quibus externa verba prædicationis nihil efficerent, ut ait S. Augustinus L. 15. Civit. Dei c. 101. & tamen non idem effectus apud omnes sequitur, sed aliqui sine fructu abeunt, qui habent gratiam tantum Sufficientem: alij verò dictis obtemperant, qui habent gratiam Efficacem. Unde fit

II. *Doctrina secunda.* Etiam post Adæ lapsum præparatur a Deo, & offertur omnibus hominibus Gratia verè sufficiens, perquam infideles ad fidem converti, peccatores è sceleribus resurgere, præcepta servare, peccata vitare, & in justitia perseverare possunt; si gratiâ ipsimet non desint, quæ tamen efficax sic non est, ut per eam re ipsâ convertantur. Ita cum S. Thoma. 128. Q. 106. art. 2. & pluribus alijs locis Theologi communiter. Probatum doctrina hæc, catholica i. ex Scriptura Isa. 5. v. 4. *Quid est, quod ultra debui facere vinea mea, & non feci ei? an quod expectavi, ut faceret uvas, & fecit lebrusca?* Ezech. 18. v. 23. & 32. *nunquid voluntatis mea est mors impij, dicit Dominus Deus: & non ut convertatur à vijs suis, & vivat? Quare moriemini domus Israël? quia nolo mortem morientis, dicit Dominus, revertimini & vivite.* Rom. 10. v. 21. *ex Isa. 65. v. 2. extendi manus meas tota die ad populum non credentem & contradicentem.* In his & pluribus similibus locis Sac. Scripturæ Deus conqueritur, quod peccatores ab ipso vocati ad penitentiam converti noluerint. Sed non justè quereret de illis, nisi habuissent auxilium sufficiens ad penitentiam agenda. Ergo &c. Omitto innumeros alios locos, quibus DEUS dicitur lux, salus, & propitiatio omnium; ac nolens aliquos perire, ut ait S. Petrus epist. 2. c. 3. v. 9. sed omnes ad penitentiam reverti; quæ omnia testimonia gratiam sufficientem omnibus omnino dari luculenter ostendunt.

Probatum 2. ex Concilij & Patribus. Arafticano II. can. 25. statuit, *Omnes Baptizatos posse, quæ ad salutem pertinent, exequi, si velint.* Trid. Sess. 6. c. 5. & 14. item 29. ubi doctrinaliter ita universaliter statuit, *Homines per peccatum a Deo averti per ejus gratiam ad justitiam se disponere: & gratiam lapsi per peccatum amissam recuperare: & post peccatum lapsi resurgere posse.* D. Augustinus L. 83. Q. 4. *quæst. 83. ad illam cenam, inquit, nec omnes, qui vocati sunt, venire voluerunt: nec illi, qui venerunt, venire possent, nisi vocati: Itaque nec illi debent sibi tribuere, quod venerunt, quia vocati venerunt: nec illi, qui noluerunt venire, debent alteri tribuere, sed tantum sibi, quoniam, ut venirent vocati, erat in eorum libera potestate. Vocatio ergo ante meritum voluntatem operatur; qui autem vocatus non venit, sicut non habuit meritum præmij, ut vocaretur, sic inchoat meritum supplicij, cum vocatus venire neglexerit.* Ita S. Pater; Sibi autem nemo tribuere debet, quod vocatus non venerit, si gratia defuisset, peccatam venire potuisset. Similia habent alia Concilia & Patres, quæ apertè supponunt gratiam sufficientem. Probatum 3. Ratione. Tum quia, ut post lapsum etiam Adæ omnibus hominibus tam justis, quàm etiam injustis detur gratia verè sufficiens, quæ & hi ad justitiam pervenire, & illi in eadem perseverare possint, exigat Christi Redemptoris Mediatorisque omnium Munus & Officium,

ficiam qui sanè Redemptor omnium non esset, nisi omnibus salutis media compararet. Tum quia nisi homo, qui non convertitur, haberet auxilium sufficiens ad conversionem, non illi vitio verteretur, quod non convertatur; sicut enim non computatur ad culpam, quod aliquis ex ignorantia invincibili aliquid immitat, ita nec ille culpandus est, qui ex impotentia non efficit id, quod illi præceptum est.

IV. *Doctrina tertia.* Illa solum gratia dicitur absolute & verè sufficiens, quæ sufficit non tantum, ut homo utcuque operari posse dicatur, sed etiam, ut actu operetur, si velit. Ita omnes Theologi præter Thomistas, qui admittentes prædeterminationem voluit auxilium illud esse verè sufficiens ad operationem, quod tribuit posse operari, etsi necessariò requiratur aliud auxilium realiter à sufficienti distinctum, ut quis actu operetur. Probatur doctrina nostra. Tum quia cum potentia ordinetur ad operationem, & non nisi propter illam detur, ex communissimo hominum sensu & usu ille non dicitur habere facultatem verè ac proximè sufficientem ad aliquod agendum, qui caret principio aliquo proprius necessario, ut actu operetur; sic enim homo v. g. non aliter dicitur habere sufficientem & proximam potestatem ad ambulandum, nisi quia habet, quidquid requiritur, ut actu ambulet, si ambulare velit. Tum quia illud aliud auxilium requisitum vel habet adjunctam formam physicè prædeterminantem, vel non? Si prius, jam non est gratia sufficiens, sed proxima & efficax, quia infallibiliter secum trahit effectum: si posterius nondum est verè sufficiens, sed iterum aliud requirit, de quo eadem redit Quæstio &c.

V. Objici potest. Homo justus dicitur habere auxilium sufficiens ad perseverandum, ut ex Tridentino Sess. 6. c. 13. docent Theologi, & tamen ille non habet, quidquid ad perseverandum actu præcisè ex parte principij requiritur, cum successu temporis alia & alia auxilia ad perseverandum exigat. Pro solutione supponendum ex communi Theologorum; auxilium actuale aliud esse remotè, aliud proximè excitans, & eà proportione sufficiens, ita ut ea gratia, quæ proximè excitat ad actum eliciendum, det etiam vires proximè sufficientes ad eundem actum: quæ verò tantum remotè ac mediata opus aliquod excitat, ad illud ipsum etiam exequendum non nisi mediata ac remotè conferrat. Nunc respond. ad objectionem, Justum tantum habere auxilium remotè sufficientem ad perseverandum; Nos autem hic loquimur de gratia, quæ sit proximè sufficiens ad aliquem actum, & contendimus eam talem esse debere, ut nihil illi desit ex parte principij ad agendum. Sed de hoc pluribus infra, ubi ostendemus, quomodo Deus omnes velit salvos.

VI. *Doctrina quarta.* Gratia Sufficiens ad conversionem non datur quovis tempore; est tamen omnibus semper parata ad novum peccatum vitandum, quod sine illa vitari non potest Ita Gregorius de Valentia, Vega, Tiedo, Pererius, Vasquez, Tanner, Tom. 2. disp. 6. q. 2. n. 17. Bellarm. L. 2. de grat. & lib. arb. c. 7. & communiter, Catholici DD. Ratio prioris partis est, quia gratia sufficiens consistit aliqua saltem ex parte in motibus indeliberatis gratiæ excitantis seu prævenientis, ut supra diximus; experientia autem constat, ejusmodi motus non semper nobis adesse;

siquidem Deus non continuò mentem nostram Sanctis cogitationibus illuminat, affectumque accendit per desideria bona ad penitentiam de peccatis agendam; Ergo non quovis temporis momento gratia ad conversionem sufficiens nobis tribuitur. Ratio posterioris partis est; quia nisi haberent homines auxilium sufficiens ad vitandum peccatum, non peccarent; nemo quippe peccat in eo, quod vitare non potest, ut docet S. August. L. de peccatorum meritis & remiss. c. 33. aliisque in locis. Atqui homines etiam indurati & excacati peccant liberè mandata Dei transgrediendo ut docet Apostolus ad Romanos 2. v. 5. *Secundum autem duritiam tuam & impenitentem cor thesaurizas tibi iram in die iræ & revelationis justis iudicij Dei.* Ergo sic auxilium sufficiens ad vitanda peccata habeant oportet.

VII. Obstat videtur Sac. Scriptura Matth. 26. v. 41. jubens nos orare; *ne intremus in tentationem.* Atqui hoc foret superfluum; si gratia sufficiens semper adesset ad superandam tentationem. Respond. non obstat. Nam peccatores, ut paulò ante insinuavi, non semper habent gratiam sufficientem proximam; cum Deus hanc non semper det, sed offerat mediante remotà, hoc est, det auxilium ad aliquod opus bonum v. g. orationem; cui auxilio si consentirent, Deus gratiam proximam largiretur ad penitentiam, conversionem &c. Quare minimè superfluum est, orare, ne intremus in tentationem; quia per auxilium tale remotè sufficiens, quod semper, dum tentamur, adest, obtinere possumus illud, quod ad superandam tentationem & peccatum vitandum proximè & immediatè sit sufficiens.

VIII. *Doctrina quinta.* Gratia Efficax, quæ, ut diximus, sortitur effectum infallibiliter, varijs nominibus explicatur, & commendatur à S. Augustino. Nempe Primò appellatur *Vocatio alta & secreta* epist. 107. Secundò. *Vocatio, quæ sic agit sensum, ut accommodet assensum.* ibidem. Tertio. *Magna & Efficacissima Vocatio.* L. de grat. & lib. arb. c. 5. Quarto. *Gratia Occulta, quæ à nullo duro corde resistitur.* Lib. de Prædest. Sanct. c. 8. Quintò. *Gratia, quæ ita suadet, ut persuadeat.* Lib. de Spirit. & Lit. c. 34. Sextò. *Certa Scientia & Victrix tentationum.* Lib. 2. de Peccat. merit. & remiss. c. 19. Septimò denique: *Gratia, cui nullum resistit liberum arbitrium.* Lib. de corrept. & grat. c. 14. Ex quibus facile apparet, Gratiam Efficacem in duobus consistere; nimirum *in Vi effectiva, & Infallibilitate;* illud prius commune habet cum gratia Sufficiente: istud posterius autem peculiare, ut proinde auxilium sufficiens non quidem distinguatur realiter, seu quoad entitatem, aut vim agendi ab Efficaci, sed tantum moraliter, seu per ordinem ad operationem securam. Unde autem Infallibilitas ista Gratiæ Efficacis desumatur, gravis est inter Scholasticos quæstio non omnino hic prætereunda. Itaque

VIII. *Prima Sententia* M. Dominici Bannez. 1. P. q. 14. a. 13. & RR. Thomistæ constituunt divinæ gratiæ Efficaciam seu Infallibilitatem in prædeterminatione physica, quæ sit qualitas seu forma his conditionibus prædita. 1. Est adæquate intrinseca operanti. 2. habens se ex parte actus primi proximi; unde apparet simpliciter antecedens operationem liberam; quantumvis hoc non omnes Thomistæ concedere velint. 3. data à Deo ita gratuito & merè ad beneplacitum, ut eam habere

nullo modo sit in nostra potestate. 4. Simpliciter necessaria ad operandum. 5. denique essentialiter est connexa cum nostro consensu, ita ut non possit voluntas cum illa conjungere negationem consensûs. Ista omnia à prædicto Auctore ad prædeterminationem requiri, testatur Suarez. L. 1. de auxilijs, & alij. Doctrinæ huic universum Patres Societatis nostræ gravissimè se opponunt, eamque non ita consentaneam Concilij, Patribus, ac nominatim S. Thomæ fufissimè ostendunt. Nos omiffis censuris & Scholasticis disputationibus, breviter solummodo aperiemus quadruplicem certitudinem Fidei circa gratiam efficacem, & mox calamum restringemus, ne ulterius excurrat, id aliorum cogitationibus relinquendo. Itaque *Prima* certitudo Fidei est, Gratiam Efficacem non nocere libertati, sive quoad potentiam, sive quoad usum, ut ex dictis constat. *Secunda* est, hominem posse Gratiam Efficacem resistere, eamque divinitus concessam à se repellere, ut itidem ex dictis patet. *Tertia* est, eum, qui non convertitur, adeoque qui caret Gratiam Efficacem, posse converti, ac proinde habere Auxilium Sufficiens, ut convertatur, si velit, sicuti iterum constat ex eis, quæ de Gratia sufficiente paulò ante diximus. *Quarta* denique est, Lutherum, Calvinum, & post istos Janfenium Irensem errasse, quantum ad vim ineluctabilem, & fatalem necessitatem (tenentem se ex parte actûs primi, seu voluntatis ad operandum proximè expeditæ) quam tribuebant Gratiam Efficacem; siquidem quoad hoc in Concil. Trid. Sess. 6. c. 5. & can. 4. Item in Bulla Innocentij X. & Alexandri VII. damnati fuerunt.

IX. *Secunda Sententia* Mascarenæ D. 3. P. 4. à n. 1. & aliorum apud Tanner Tom. 2. D. 6. q. 2. n. 54. ponit Gratiam Efficacem in determinatione quadam Morali, sive tali gratiam cum libero arbitrio congruitate, & cum certis ex parte subjecti affectionibus ac dispositionibus attemperazione, ut voluntatis consensus positâ tali vocatione infallibiliter sequatur. Verùm talis moralis connexio cum consensu non sufficit. Tum quia prædestinatio habet metaphysicam connexionem cum nostra salute. Ergo ipsa quoque gratia similem habebit; est quippe medium ad nostram salutem, quod si destitui posset nostro consensu, à quo dependet nostra salus, etiam prædestinatio tandem in nostram salutem per tale medium non foret infallibilis. Tum quia gratia moraliter necessitans vehementissimè ad consensum impelleret, cujus tamen oppositum experientia docet, siquidem honestè & maximè meritorie multi cum magna repugnantia operantur.

X. *Tertia Sententia*, quæ apud Tanner Q. 2. cit. n. 76. tribuitur Molinæ, Vasq. Lessio & alijs, docet, Efficacem Gratiam esse illam, cui voluntas pro suâ libertate coöperatur: illam Inefficacem, cui non coöperatur. Accipit ergo Gratiam Efficacem, & Efficientem sive actu coöperantem pro eodem. Addit Tanner, omnes istos Auctores loqui de coöperatione non sub conditione futura, aut à Deo prævisâ, sed de præfenti vel absolute futura. Sed contra hanc doctrinam est, quod gratiam efficacem explicet per ipsum actum secundum & actualem coöperationem, adeoque confundat Gratiam efficacem cum efficientia; etsi enim verum sit, Tò efficax significare quandoque actum secundum, & idem esse, quod in actu secundo efficiens, ut cum dicitur

oratio est efficax, quia de dacto impetrat quod petit; proprie tamen & communiter Tò efficax significat virtutem, & aliquid habens se aliquo modo ex parte actûs primi. Sic dicitur medicina efficax, quæ licet neque fumatur ab ægrò, neque quidquam actu operetur, est tamen potens & reipsâ conferet sanitatem, si fumatur; Hoc posteriori modo & sensu proprio disputatur, quid Gratia Efficax ex parte actûs primi importet, per quod à merè sufficienti distinguatur? & ita sumi à S. Augustino ex innumeris locis probari potest.

XI. Pro vera Sententia rite intelligenda supponendum ex communi doctrina maximè PP. Societatis, triplicem in Deo dari Scientiam, nimirum *Simplicis Intelligentiæ*, quæ cognoscit res possibles: *Visionis* quæ cognoscit res pro aliquâ temporis differentia actu existentes: *Mediam seu conditionatam*, quæ Deus cognoscit res non merè possibles, neque absolute existentes, sed existentes sub certâ conditione; quæ proinde Scientia semper duplex habet obiectum; unum se tenens ex parte conditionis, quod dicitur antecedens: alterum ex parte conditionati, & dicitur consequens, quia infertur ex conditione seu aliquo antecedente v. g. ad propositum nostrum, si daretur Petro tale auxilium (& adessent cætera ad actum proximum.) consentiret; ubi auxilium & totus actus primus proximus erunt *conditi*, & aliquid antecedens: consensus Petri conditionatus est aliquid consequens. Hæc Scientia Media suppositâ, quam rite intellectam negare nemmo potest.

XII. *Doctrina sexta*. Prædicta Infallibilis Gratiam Efficacem desumitur à Scientia Media, non excludendo perhanc imò includendo ipsum obiectum hujus, à Scientia illa præsuppositum; ut proinde Gratia Efficax non sit aliquid simplex, sed compositum ex duobus conceptibus, quorum unus respectu alterius sit extrinsecus; in primis enim habet entitatem & vim effectivam physicam. deinde habet connexionem determinatam & infallibilem illius vis & entitatis cum nostro consensu; quæ connexio non est intrinseca illi entitati, sed est quædam denominatio accidentalis, & extrinseca proveniens à Scientia Dei Mediâ, quæ prævidetur auxilium habiturum operationem, si ponatur, adeoque ab ipso simul obiecto conditionare futuro. Ita Patres Societatis nostræ, qui universim hæc tria in actu primo importari à Gratia Efficaci docent, sic licet in Recto ipsam Entitatem auxilij supernaturalis: in Obliquo verò Consensum sub conditione futurum à Scientia Dei Media prævisum, & Decretum quoddam Benevolentiam divinam, ut mox patebit. Vnde facile conjicitur, efficaciam auxilij divini melius dici efficaciam moralem, quam physicam. Sic explicata doctrina probatur. Tum auctoritate SS. PP. Chrysofostomi, Ambrosij, Origenis, qui apud Suarez. relati referunt efficaciam divinam vocationis in præscientiam Dei, & præsertim D. Augustinus L. 1. ad Simplicianum q. 2. ubi, *cujus miseretur*, inquit, *sic eum vocat, quomodo scit, ei congruere, ut vocantem non respiciat*. Tum ratione, quia Gratia Efficax ex communi DD. placito ita debet explicari, ut 1. distinguatur à merè Inefficaci. 2. ut trahat secum consensum non quomodocunque, sed infallibiliter. 3. ut non lædat libertatem operantis. 4. ut ostendi possit, quomodo Gratia Efficax

Efficax sit speciale beneficium Dei. Ista omnia præstat Efficacia Gratia, prout à nobis explicatur: & non prout eadem ab alijs exponitur. Ergo &c. Minor quoque d. posteriorem partem satis patet ex prædictis: quoad priorem partem nunc ostenditur.

XIII. Et *Primo* quidem clarum est, per hoc, quod Gratia Efficax includat Scientiam Medicam, vel effectum ipsum sub conditione futurum, distingui eam à gratia merè sufficienti, quæ, licet conferatur, nunquam cum consensu coniungitur. *Secundo* patet etiam, Gratia Efficax summam & metaphysicam inesse infallibilitatem. Etsi enim Gratia efficax secundum se & virtutem suam operativam, quam dicit in Recto, sit indifferens ad consensum & dissentium, atque potentia antecedenti cum utroque coniungi possit, quatenus tamen substat Scientia Medicæ, quam includit, vel ipsi consensui sub conditione futuro, impossibile est, ut existat, quin consequatur effectus. *Tertio* Libertatem non lædi à prædicta connexionem, defumitur ex generali illa & recepta regulâ, quod nihil impediatur aut lædat libertatem, quamcumque habeat infallibilem connexionem, nisi se teneat ex parte causæ & actus primi proximi; id quod non accidit in proposito ratione eorum, quæ in gratia efficaci involvi diximus. Nam auxilium secundum se est planè indifferens, atque ideo non præiudicat quidquam libertati. Consensus sub conditione est quidem aliquid, ratione cuius Gratia Efficax necessariò coniungitur cum consensu, sed non se tenet ex parte Causæ, neque constituit actum primum proximum, sed ad illum consequitur, sicuti omnis effectus ad suam causam. Scientia verò Media est aliquid dependens ab ipso consensu sub conditione futuro, ac proinde ipsa quoque aliquid consequens actum primum proximum, nullo modo autem illum constituens; quippe non ideo consentio, quia Deus me videt consenturum, sed Deus me videt consenturum, quia liberè consentio. Hinc fieri potest ut ex duobus æqualem gratiam habentibus unus convertatur: alter non item, ut communiter tenent Theologi contra nonnullos; quia apud neutrum est principium intrinsicum necessitans. *Quarto* denique ostenditur, Gratiam Efficacem, quæ talem, esse speciale Dei Beneficium. Nam cum Deus videat per scientiam Medicam, cum quibus auxilijs Petrus sit cooperaturus, cum quibus non: habeat insuper in sua potestate dare auxilium, vel tale cum quo conditionatè prævidet Petrum cooperaturum, vel aliud, cum quò prævidet, eum non cooperaturum, maximum certè beneficium facit, si ex benefica Voluntate huiusmodi det auxilium, quod non tantum fecit merè esse sufficiens, & cum quò videt Petrum cooperari posse; sed cum quò prævidet, illum actu & re ipsà cooperaturum, & ita salutem æternam meriturum. Atque hoc non solum intelligendum est de prima gratia, verum etiam de quacumque aliâ, & maxime de perseverantia juxta Trid. Sess. 6. can. 22. quæ perseverantia nihil est aliud, quam unum vel plura auxilia efficacia, quæ Deus per scientiam Medicam prævideat congrua, quibus homo infallibiliter & liberè usque in finem sit perseveraturus. Unde gratia efficax est semper moraliter major, majusque beneficium, quam sit merè sufficiens non

obstante æqualitate physica. Pro cuius maiore declaratione.

XIV. Advertendum, Gratiam Efficacem dupliciter considerari posse; vel ut præcisè efficax, & infallibiliter operaturum; vel insuper, ut speciale Dei beneficium; priori modo tota ejus essentia videtur sufficienter constitui per supernaturale auxilium in Recto, & consensum conditionatum in obliquo importatum, uti communiter jam docent Theologi: posteriori autem modo, uti de facto est, semperque à nobis concipitur, dicit etiam scientiam Conditionatam, & Decretum quoddam beneficium, quò ideo confertur, quia sub conditione visum est habiturum effectum, & specialiter nobis profuturum. Ratio est, quia sine tali scientia, & tali decreto Benevolentia conferretur quidem beneficium majus à parte rei ac materialiter, non tamen formaliter; nec proinde debemus speciales gratias, nisi procedat ex noticia, quæ prævidetur nobis profuturum & ex speciali voluntate, nobis faciendi bene, & quia nobis profuturum est. Eadem gratia ratione auxilij, quod, ut dixi, importat in recto, est prior physice consensu nostro, & naturâ fere præcedit operationem nostram, ratione verò efficacis & ipsius consensûs sub conditione futuri, est prior saltem logicè, & quoad subsistendi consequentiam; sicuti animal est prius rationali; quia sicut ex negata futuritione conditionatâ consensûs, rectè negatur consensus absolute futurus: non tamen è contra; siquidem non est verum dicere: nunquam existet absolute hoc auxilium, & ab illo dependens consensus. Ergo neque si detur hoc auxilium, existet consensus conditionatè.

XV. *Doctrina septima.* Gratia Efficax subdividitur in Prævenientem, Concomitantem, & Subsequentem; quæ divisio non desumitur ab intrinsecâ diversitate gratiarum, sed ab externis effectibus. Nam eadem pia cogitatio, quatenus voluntatem prævenit, & ad liberè consentiendum allicit, dicitur Gratia Præveniens, vel Excitans, vel vocans, vel Operans: quatenus verò liberum voluntatis consensum iam excitatum morali concursu adjuvat, dicitur Gratia Concomitans, Vel Adjuvans, vel Coöperans: quatenus denique voluntatem confirmat usque ad operis executionem, dicitur Subsequens, perinde fere ut equi currui juncti, & ad vecturam parati, sunt quasi prævenientes: cum actu trahunt, quasi comitantes: quando ad terminum pertrahunt, sunt subsequentes. Sic suaviter equitat, quem gratia Dei portat. Dixi concursu morali &c. juxta probabiliorum Theologorum Sententiam; etsi aliqui physicum requirant; præter moralem autem hunc concursum Deus elevare debet potentiam, & unâ cum hac influere in actum sive consensum supernaturalem; quem inde simultaneum Dei influxum vocant etiam gratiam adjuvantem, distinctum quidem realiter à gratiâ excitante & præveniente: indistinctum verò à coöperante, & subsequente. De quo plura Scholastici.

XVI. *Doctrina octava.* Præter æternam illam discretionem seu prædestinationem discernit etiam Deus in tempore fidelem ab infideli, electum à reprobo per gratiam, dando illi gratiam efficacem & discretivam, actum scilicet primum ad bene operandum, imò ipsum actum secundum; quia

dando gratiam efficacem transfert consensum nostrum scientiã Mediã jam ante prævisum à statu conditionato ad statum absolutum. Etsi autem hæc discretio in genere dantis actum primum & secundum principaliter & à potiori rectè tribuatur Deo soli, certum tamen est ex dictis, in alio genere acceptantis scilicet illam gratiam, & liberè cooperantis, aliquo etiam modo eandem nostram esse. Hoc ipsum tamen non obstat, quò minus verissimè dixerit Apostolus ad Rom. 9. v. 16 Salutem & justificationem & cuiusvis non esse volentis neque currentis, sed miserentis Dei. Nam licet homo cooperando, ut dixi, fecerit consensum, & sic ad justificationem & salutem se disposuerit, hoc tamen facere nec sufficit ad salutem, nec comparabile, imò nihil est respectu eorum, quæ facit Deus; qui vel solus vel unà nobiscum omnia præstat, quæ ad salutis huius initium, progressum, & ipsam tandem consumationem sunt necessaria. Loquimur autem de salute adultorum; parvulorum enim salus multò magis est miserentis Dei; Secus ferè habet in obduratione hominis ejusque perditione, ad quam requiritur peccatum & malitia, quam facit solus homo, & nullo modo Deus.

PARS POSTERIOR.

ERRORES HÆRETICORUM.

XVII. **E**rror primus est, nullam de facto dari Gratiam SuffICIENTEM, quæ Simul non sit EFFICAX. Ita Calvinus L. 2. Instit. c. 2. §. 5. & 6. Et L. 3. c. 24. §. 3. Item in Antidoto Trid. ad Sess. 6. §. porro & Can. 9. Petrus Molinæus in quadam epist. citata apud Maldenium 1. 2. fol. 485. & præter alios hæreticos nostri temporis Amesius, qui licet Tom. 4. L. 3. fol. 43. dicat, partitionem gratiæ in SuffICIENTEM & EFFICACEM se non omnino negare, id tamen reipsa facit, & apertè fateatur fol. sequenti circa medium sic ajens: *negamus igitur auxilium Dei sufficiens, quo possit homo vel sua intrinsicã potentia, vel indifferenter Dei gratiam determinando converti, ab ijs recipi, qui nunquam re ipsa convertuntur.* His accedit Jansenius Irenensis Tom. 3. L. 3. c. 1. colum. 250. ubi hæc habet: *post lapsum Adæ nullum datur adjutorium merè sufficiens, quin simul sit efficax.* Et eodem Tom. 3. L. 2. c. 29. colum. 213. Et L. 3. cit. c. 1. col. 251. sic scribit: *Qui aliam gratiam Christi, quàm efficacem asserunt, novum genus gratiæ procedunt, quod nec D. Augustinus nec ullus post illum Latinorum Patrum, nec S. Thomas, nec vetustiorum Theologorum aliquis agnovit, nec Ecclesia in ullis Concilijs generalibus aut provincialibus approbavit, nec verò agnoscere potuit, nisi principia, quibus ipsa per antiquos Patres gratiam defendit, funditus evertat.* Probant 1. ex Sac. Scriptura. Ad Rom. 10. v. 14. *quomodo credent sine predicante?* At multis non est prædicatum Evangelium. Ergo ijs omnibus non datur sufficiens auxilium ad Salutem. Joan. 6. v. 44. *Nemo potest venire, nisi trahatur.* Non autem omnes trahuntur, quia non veniunt omnes. Ergo non omnes possunt venire. Ergo non omnes habent gratiam suffICIENTEM. Ad Ephes. 4. v. 18. ait. *Apost. de Gentilibus: Tenebris obscuratum habentes intellectum, alienati à vitã DEI*

per ignorantiam, quæ est in illis per duritiam cordis ipsorum. Probant 2. ex SS. Patribus. S. Augustinus in exposit. quarundam propositionum epistolæ ad Rom. Propositione 62. scribit, *Pharaonem adeo fuisse obduratum, ut obtemperare non posset. Ergo non habuit auxilium sufficiens ad obtemperandum;* quod confirmari potest ex Sac. Scriptura affirmante, quosdam homines à Deo obcæcari & obdurari. S. Augustino in neganda gratia suffICIENTI consentire cæteros Patres, S. Thomam, & vetustiores Theologos, asseruit Jansenius supra relatus. Probant 3. ratione. Tum quia nomen SuffICIENTIS Gratæ non reperitur in Scriptura, Concilijs, Patribus, & Scholasticis antiquioribus. Tum quia gratia sufficiens cum Pelagianis, aut Semipelagianis plus æquò libertati, & viribus naturæ tribuere, ac Christi gratiæ derogare videtur. Tum quia auxilium, quod nunquam ad actum reducitur, est frustraneum; sicuti potentia foret frustranea, quæ nunquam in actum educeretur. Tum quia Ecclesia nunquam petit à Deo filijs suis posse tantum, si velint, sed ipsum velle, converti, credere diligere &c. Ergo non agnoscit gratiam merè suffICIENTEM, cujus proprius effectus esse dicitur, posse, si velis. Tum denique quia auxilium sufficiens includit negationem actus secundi. Sed æquò impossibile est, operari cum eo auxilio, ac sine motione DEI physica complente propriam actionem. Ergo &c.

XVIII. Errorum hunc validè rejiciunt Scripturæ supra adductæ, quæ omnibus etiam post commissã scelera auxilium promittunt, & ad reditum maturamque conversionem omnes invitant, & vitio vertunt, si quis vocatus non convertatur & vivat. Quàm apertè eidem etiam adverteretur Isaias supra relatus, patet ex ipsius verbis: *quid est, quod debui facere vineæ meæ &c.* Nath si DEUS non dedit gratiam suffICIENTEM, unde conquerendo exspectavit vas? Si dedit efficacem, quomodo vinea fecit labrucas? Sacra Scripturæ concordant Concilia, & Patres. Solum igitur addo, per eum errorem absurdissimè destrui statum viæ, qui essentialiter postulat, ut homo in eã constitutus possit ad terminum pervenire. Sed absque suffICIENTI auxilio homo nequit ad terminum gloriæ, ad quem ordinatus & conditus est, pervenire. Ergo qui omni auxilio destitutus foret, non esset amplius in viã, sed potius in termino; unde nec peccata, quæ in hoc statu committeret, ad pœnam illi imputarentur. Quare in quinque propositionibus Jansenij merito etiam hanc opinionem damnavit Innocentius X. & huius censuram Alexander VII. ejus Successor confirmavit.

XIX. Respondeo ad 1. argumentum Scripturæ, unde hæretici errorem suum probare conantur: Ex illo ad Romanos solum sequitur, non adesse omnibus auxilium proximum & immediatum: non verò mediatum & remotum auxilium sufficiens, ut dicemus infra. Videatur interea Bellarm. L. 2. de grat. & libero arbitr. cap. 8. ad Ephesios non est ea mens Apostoli, cum ipse alibi disertè doceat, Gentiles esse inexcusabiles, eò quod Deum non glorificaverint. Vult ergo solum ostendere, Infideles suis plerumque peccatis impedimentum asserre gratiæ ulteriori, quæ ad fidem & justificationem disponi ac pervenire possent. Joan. 6. verba Christi rectius intelliguntur de tractione congrua & efficaci, quæ scilicet

ita sua-

ita suadet, ut persuadeat; dicitur autem non posse venire, qui non trahitur ita per gratiam congruam, non quod absolute non possit, sed quia infallibiliter non venit: sicut etiam e contra, qui trahitur, potest absolute non venire, tamen infallibiliter venit. Unde falsa est Minor facti Syllogismi, si de trahitione inchoata & sufficiente accipiarur.

XX. Respond. 2. ad Auctoritatem D. Augustini Verba hujus S. Patris sumenda sunt in sensu composito, scilicet Pharaonem, quatenus erat induratus adversus motiones divinas, non potuisse eorum impulsu sequi; quod non impediabat, quominus simpliciter ijs posset obedire, qui pravam illam animi obfirmationem abijce & poterat. Ex Scripturis in confirmationem allatis aliud non infertur, quam non dari quibusvis hominibus quovis momento sufficientem gratiam; uti etiam si post gravem lapsum non supervivant pro notabili tempore. Dicunt Adversarii, Sac. Scripturam hortari peccatores, ut quam celerrime ad Deum convertantur. Ergo contra responsum & superiorem doctrinam semper adesse deberet gratia sufficiens ad conversionem. Non sequitur; siquidem Sacra Scriptura peccatores tantum monet, ut inspirationes divinas non negligant, & inutiles abire patiantur, sed potius motionem sequantur, quoties ijs pulsari se adverterint. Cæterum D. Augustino utique consentiunt reliqui PP. non autem in neganda, sed asserenda gratia sufficienti, ut ex dictis constat. S. Prosper dicit, *dividi opulationem DEI in eam, qua reluctantium nequitia refutatur: & eam, qua suscipitur: quid autem hoc est aliud, quam dividi in sufficientem, quæ repellitur: & in efficacem quæ admittitur; hæc illius sunt verba de vocat. Gen. L. 2. c. 26. De sua habens mutabilitate, si deficit: de gratia opulatione, si proficit; quæ opulatio per innumeros quodam seu occultos seu manifestos omnibus adhibetur; & quod a multis refutatur, ipsorum est nequitia: quod autem a multis suscipitur, & est gratia divina & voluntatis humana.* Mirum etiam est, Jansenium posse pro se adducere D. Thomam, qui luce meridiana clarius gratiam sufficientem docet, tum alibi, tum i. 2. q. 106. a. 2. ad 2. ubi: *Dicendum, inquit, quod gratia novi Testamenti, etsi adjuvet hominem ad non peccandum, non tamen ita confirmat in bono, ut homo peccare non possit. Et ideo, si quis post acceptam gratiam Testamenti novi peccaverit, majori pena est dignus tanquam majoribus beneficijs ingratus, & auxilio sibi dato non utens; quia quantum est de se (lex nova) sufficiens auxilium dat ad non peccandum.* S. Thomæ ad stipulantur in hoc omnes Scholastici Catholici. Dicit Amelius: *Misericordia & Induratio inter se opponuntur, ita ut ex uno affirmato alterum negetur.* Rom. 9. v. 18. Ergo hoc ipso, quod aliquis sit induratus, misericordiâ spoliatus est. Respon. distinguendo: induratio opponitur omni misericordiæ etiam sufficienti. Nego: magnæ illi misericordiæ & efficaci, quæ a nullo durò corderefpuitur. Concedo antecedens, & nego consequentiam.

XXI. Respondo 3. ad tertium argumentum ex ratione. Ad 1. Sufficientis Gratia nomen si Jansenius in Augustino aut Patribus, Concilijs & Scholasticis antiquis non legerit, meminisse debet. Arianos olim in Scriptura nec legisse Trinitatis nomen, nec homousion: nec modò transubstantiationis nomen in ea reperire Calvinis-

tas, & tamen utriusque ut hæretici damnati sunt, quod propter nomen non repertum negaverint rem ipsam; gratiam autem sufficientem & in Scripturis & in PP. & in Concilijs quoad rem ipsam jam jam ostendimus. Ad 2. quod gratia Sufficiens, prout à Catholicis DD. exponitur, Pelagianismum aut semipelagianismum sapiat, aut ab istis erroribus ortum ducat, atque illa absurda annexa habeat, non nisi falsis omnino principijs astrui, nec aliter Semipelagianismi damnari posse, quam quomodo moderni hæretici huius erroris insinulant omnes Catholicos, qui juxta Tridentini decreta gratiam cum libero arbitrio conciliant; ut bene advertit Stapletonus. L. 4. de Justific. Non ergo nos Catholicis plus æquo cum Pelagianis aut semipelagianis damus libertati, asserendo gratiam sufficientem, Sed Jansenius cum Calvinistis iniquissime statum viæ e medio tollit, dum contra S. Scripturam, SS. Patres & rationem eandem gratiam sufficientem negat. Ad 3. auxilium sufficiens non esse potentiam aliquam, quæ posita in homine nunquam sit ad actum reducenda. Sed vitalem quandam excitationem, quæ ex suppositione liberæ non-cooperationis creaturæ dicitur carere actu secundo, cum tamen eadem excitatio alteri, vel eidem homini alio tempore data habitura esset effectum; nec eandem frustra poni, sed necessariam esse, tum ut homo sit simpliciter potens ad operandum, tum ut omisio actus libera sit, & ad culpam imputetur. Quare etiam si gratia sufficiens det homini posse, si velit: & non det velle, quod potest, non est tamen, ut nobis obgannunt hæretici, monstrum gratiæ, sed divina Bonitatis profusio, quæ solem suum oriri facit super justos & injustos; tamen si sole injusti male ab utantur, quod peius est, quàm non uti. Ad 4. cum DEUS sit, qui dat velle & persicere per gratiam liberati congruam, non-necessitantem: hanc autem congruam & efficacem gratiam non semper nanciscatur homo, hoc ipso quod non coöperetur, meritò pro illo orare Ecclesiam, ut Deus largiri dignetur copiosorem gratiam, quæ facilius possit, & congruam quæ simpliciter velit, & agat, quantumvis non ignoret, gratiam sufficientem nulli deesse. Ad 5. & ultimam probationem. negando Minorem. Nam Motio divina per Adversarios requiritur, ut physicum complementum actus primi, cujus collatio pendet à solâ Dei voluntate: Negatio vero actus juxta nos non coniungitur cum auxilio sufficienti ex naturâ rei, quasi sit quoddam auxilium ejus naturæ, cui conjuncta est negatio actus secundi, sed dicitur talis negatio includi in tali gratia ex defectu solum coöperationis humanæ, quæ suppositione factâ, impossibilitas tantum consequens seu effectus sequitur, quæ includit liberam determinationem creaturæ, ut cum tali auxilio homo non operetur.

XXII. Error Secundus est. Gratiam Efficacem sine consensu liberi arbitrij solam in nobis omnia operari. Ita Calvinus L. 2. Instit. c. 3. §. 6. & 12. Item in Antid. Trid. Sess. 6. c. 6. Lutherus Tom. 1. in Resolut. proposit. Lipsiens. conclus. 2. Kemnitius in examine Tridentini. Sess. 6. in can. 2. 3. & 4. &c. Amelius Tom. 4. à fol. 74. Gerhard. L. 2. Confess. P. 3. à fol. 536. & præter alios Jansenius Iprensis, qui tom. 1. L. 5. c. 11. colum

colum. 269. sic scribit : *Pelagianæ phrasæ sunt gratiam provocare, allicere, cooperari voluntati.* Isti ergo omnes tenent voluntatem nostram in bonis operibus sic agi à Deo, ut non possit non agere ; & quamvis ipsa quoque creatura activè concurrat, attamen concurrere ut merum instrumentum Dei naturale, non ut causam liberam, & ut dominam sui actûs, id quod clarè indicat Jansenius Tom. 3. L. 2. c. 23. colum. 193. his verbis: *laudem boni operis bonæ voluntatis partiri cum Deo impium esse, ex eo patet, quod post lapsum hominis tota laus bona voluntatis atque operis in solam gratiam referenda sit.* Probant 1. auctoritate S. Scripturæ. 1. ad Corinth. 12. v. 9 *Deus operatur omnia in nobis,* 2. ad Corinth. 3. v. 5. *non sumus sufficientes cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis, sed sufficientia nostra ex Deo est.* Ad Philipp. 1. v. 6. *Deus operatur in nobis velle & perficere.* Probant 2. ex testimonijs Conciliorum & Patrum, Concil. Arausicanum II. can. 4. statuit: *Deum non expectare voluntatem nostram, ut à peccato purgemur.* Atqui illam expectaret, si ipsemet eam non determinat ad consensum. Innocentius I. Pontifex ad Concil. Milevit. sic scribit: *in omnibus paginis voluntati libera non nisi adjutorium Dei legimus esse neciendum, eamque nihil posse celestibus auxilijs destitutam.* S. Augustinus sæpissimè asserit, *Deum operari nostras voluntates: flectere, quocumque velit: facere ex nolente volentem: item collationem auxilijs efficacis ad solam Dei voluntatem pertinere &c.* plura similia Script. & PP. testimonia congerit Gerhardus loc. cit. Probant 3. varijs rationibus & argumentis nostram maximè sententiam oppugnantibus; quæ enim pro ipsorum propriâ doctrina faciunt, priore controvers. S. VII. jam attulimus, & solvimus.

XXIII. 1. Igitur. In hac etiam sententia nostra non potest conciliari libertas cum gratiâ efficaci. Ergo &c. Antecedens probatur. Positâ scientiâ Mediâ & cæteris ad gratiam efficacem requisitis, non potest homo non agere. Ergo non est liber. 2. Nec per nos datur auxilium purè sufficiens. Ergo &c. Antecedens probatur. Tunc non datur auxilium purè sufficiens, quando cum isto sine gratiâ efficaci nemo potest operari. Atqui cum auxilio purè sufficiente, sive sine gratiâ efficaci nemo potest operari. Ergo &c. Minor probatur. Auxilium purè sufficiens est, cum quo aliquis non operatur: & Auxilium efficax, cum quo operatur. Atqui est impossibile, ut aliquis operetur cum illo auxilio, cum quo aliquis non operatur, vel ut illud auxilium non sit efficax, cum quo operatur. Ergo est impossibile operari cum gratiâ purè sufficiente, vel sine gratiâ efficaci. 3. In nostra quoque doctrina homo non potest resistere, aut dissentire gratiæ efficaci. Ergo &c. 4. Si per consensum nostrum vocatio & gratia redditur efficax, & verè trahens, tum quod Deus hunc trahat, non illum, pendebit ex mero libero arbitrio nostro. Consequens sapit Pelagianismum. Ergo &c. Probat sequela. Quia ille trahitur, qui consentit: ille non trahitur, qui non consentit; consentire autem est totum positum in libero arbitrio. 5. Initium justificationis nostræ est gratia efficax. Atqui hæc est aliquid à nobis; quatenus scilicet dicit consensum nostrum saltem conditionatum. Ergo similiter initium justificationis, quod itidem sapit Semipelagianismum, & est etiam contra Trident. ajens Sess. 6. c. 5. *Initium justificationis esse à gratia excitante & praveniente.*

6. Ista causalis est vera: homo venit, quia Deus trahit. Hæc falsa: Deus trahit, quia homo venit. Ergo tractio per modum principij simpliciter antecedit nostrum venire, sive consensum. Ergo gratia Efficax non potest constitui per consensum. 7. Auxilium Efficax ante actualem operationem jam intelligitur aliquid esse utile, quàm sit inefficax. Ergo ante operationem actualem jam habet aliquid, quod non habet inefficax, & quidem aliquid distinctum ab operatione, utpote in ordine ad istam. Ergo tota efficacia à solo Deo provenit. 8. DEUS est causa prima. Ergo physicè determinat secundam ac creatam. 9. Si Gratia Efficax non necessitat aut determinat voluntatem ad actum, sed potius voluntas absque prævia determinatione agit, si velit: non agit, si nolit. Ergo non gratia sibi subijcit voluntatem: sed voluntas gratiam; quod iterum sapit Semipelagianismum, & repugnat Concilio Arausicano II. Can. 6. 10. Denique. Deus habet potentiam convertendi hominem metaphysicè infructibilem. sed hoc salvari non potest absque determinatione. Ergo &c. Probat Minor. Efficacia gratiæ desumitur à scientia conditionatâ. Atqui fieri potest, ut Deus non habeat scientiam conditionatam, quod homo consensurus sit ulli auxilio; dato enim quocumque auxilio ponitur homo liber, ut dissentire possit; siquidem ex eo, quod primò dissentiat, non fit impotens ad dissentiendum secundâ, ac tertiâ vice, & deinceps in omnibus. Ergo fieri etiam potest, ut non videat ullam gratiam, quâ hominem convertere possit.

XXIV. Error iste totus in eo est, ut neger, liberè nos cooperari divinæ gratiæ, adeoque aliquid nostrum esse in bono opere, & inde aliquid laudis ad nos referri; & cujus oppositum cum omnibus Catholicis in priore parte hujus controversiæ & explicatione Gratia Efficacis affirmavimus, idque in prioribus etiam duabus contro. jam probavimus. Damnatur idem error etiam apertis verbis à Tridentino Sess. 6. c. 7. can. 4. *Si quis dixerit, liberum arbitrium nihil cooperari assensu Deo excitanti, anathema sit.* Et novissimè Innocentius X. & Alexander VII. Summi Pontifices contra V. propositiones Cornelij Jansenij Episcopi Ipresis quartam ex his, nempe istam (*Semipelagianism admittentem pravenientis gratia necessitatem ad singulos actus etiam ad initium fidei: & in hoc erant hæretici quod vellet, eam gratiam esse talem, cui posset humana voluntas resistere, vel obtemperare*) falsam & hæreticam declarant, quæ proposita est ipsius error, de quo agimus. Pro solutione argumentorum, quæ ex ratione desumpta fuerunt, multum juvabit, si ponamus Principem, qui prævideat Petrum subditum suum infallibiliter superaturum hostem cum hoc gladio, cum alio verò casurum: atque ideo Petro potius illum priorem det, quàm hunc posteriori; quantumvis Petrus cum utroque gladio & superare & superari possit. Quæ enim contra gratiam efficacem ab adversarijs objiciuntur, ex hac instantiâ clarissimè infringi possunt, ut consideranti patebit. Itaque.

XXV. Responderetur ad 1. probationem ex S. Scriptura. Nusquam in citatis locis dici, quod Deus solus sine nobis hæc omnia operetur: sed quod nobiscum cooperetur. Quocirca citata loca non faciunt ad rem. Videri possunt priores duæ controversiæ nostræ.

XXVI. Respond. 2. ad probationem ex Auctoritate Conciliorum, & Patrum. Concilium Atracianum statuit, Deum non expectare voluntatem nostram in sensu semipelagianorum, qui ibi damnantur; nempe antequam gratiâ suâ ipse eam præveniret: eundem tamen præventam expectare, ut ipsa se ad consensum liberum determinet, non quidem sola, sed simul cum divinò auxilio in ipsum consensum intimè influente. Innocentium Papam asserere quidem, voluntatem nostram nihil posse sine Dei adjutorio: minimè verò huic illam non liberè cooperari ad consensum producendum. S. Augustini allosquendi modos nihil nobis officere, quia cum his alijsque stat, quod dato tali auxilio sit in potestate hominis consentire vel dissentire; unde quod Deus talibus suavis, & alioquin repudiabilibus medijs obtineat id à voluntate creata; quod intendit, hoc certè majoris sapientiæ & potentiæ opus est, quàm si illud per gratiam profus ineluctabilem assequeretur.

XXVII. Respondetur 7. Ad probationem ex ratione, quam multiplicem attulerunt. Ad 1. Negamus antecedens, cujus probatio distinguitur. Homo non potest non agere necessitate consequente, conceditur: necessitas antecedente, negatur. Urgent. Tunc est necessitas antecedens, quando oritur ex aliquo antecedente in actu 1. Atqui hæc necessitas oritur ex Scientia Media antecedente. Ergo est antecedens. Resp. distinguendo Majorem; quando oritur ex aliquo antecedente & inimpedibili ab actu consequente, conceditur: quando oritur ex aliquo antecedente & impedibili ab actu consequente, negatur Major. Distinctio hæc clarescit ex dictis §. XIII. & exemplo dato §. XXIV. ad finem. Dicunt. Hæc propositio: *Quidquid ex inimpedibili per necessariam consequentiam sequitur, inimpedibile est.* Damnata fuit à Sixto IV. Anno 1476. inter alios propositiones Petri de Ruio Professoris Lovanensis. Atqui hæc propositio est fundamentum nostrum, in quantum inferimus, actus nostros bonos ideo à nobis esse inimpedibiles, & consequenter necessarios, quia sequuntur ex determinatione inimpedibili à nobis per necessariam consequentiam. Respond. cum Card. de Lugo, Tom. de Incarn. D. 26. Sect. 6. n. 72. hanc propositionem non fuisse prohibitam; sed illam aliam: *quod necessariò sequitur ex aliquo precedente ordine successiva durationis, necessarium & inevitabile est;* sic enim præcedit Revelatio de eventu alicujus futuri, & tamen illud, quod necessariò sequitur ad talem revelationem, non est necessarium & inevitabile. Videatur cit. Auctor. Instant. Scientia Media esset, etiamsi ego nunquam existerem. Ergo non est à me impedibilis Respond. distinguendo Antecedens; esset sine ulla dependentia tam actuali, quàm habituali, negatur antecedens: esset quidem sine dependentia actuali, non tamen sine habituali & conditionatâ, conceditur antecedens, & negatur consequentia. Nam Scientia Media ita est constituta, ut licet, dum ego non sum, non dependeat dependentiâ actuali à mea existentiâ & libertate: attamen dependet dependentiâ habituali, & conditionatâ, ita ut quandocunque ego existo, actualem dependentiam nanciscatur ex hac mea existentiâ, & libertate; cum Deus scientiâ mediâ non possit non videre, quidquid à voluntate sub conditione futurum est.

XXVIII. Ad 2. Negando Antecedens, & in

probatione hujus distinguendo Minorem posterioris Syllogismi; est impossibile, ut aliquis operetur cum auxilio purè sufficiente sive absque gratia efficaci, impotentiâ consequente, conceditur: impotentiâ antecedente, negatur Minor &c. Nam hoc ipso, quod aliquis elegerit actum malum, & consequenter gratiam præcedentem fecerit purè sufficientem, impossibile est, ut eligat simul actum bonum, & hinc sine gratia efficaci non potest operari: sive, si ipse sponte eligat, non-operari, est impossibile, ut simul eligat operationem, & consequenter est impossibile, ut operetur cum gratia purè sufficienti. At verò potentiâ antecedente est possibile, ut aliquis operetur cum gratiâ purè sufficiente; quia si elegerit operationem bonam, quod in ipsius fuit potestate, potuisset facere, ut hæc gratia, quæ de facto est purè sufficiens, fuisset efficax.

Ad 3. Non potest resistere vel dissentire entitati gratiæ, quæ est efficax, negatur antecedens: non potest resistere efficaci, ut tali; subdistinguo; impotentiâ consequente & dependente à nostrâ liberâ electione, concedo: impotentiâ antecedente, nego antecedens, & consequentiam, modò jam explicatò.

XXX. Ad 4. Negando sequelam. Nam et si suppositâ gratiâ consentire vel non consentire sit in hominis potestate: non est tamen in potestate hominis habere gratiam, sed est speciale beneficium solius Dei, qui auxilium ad bene operandum dare voluit non qualecunque, sed ex ijs unum, ad quod prævidit consecuturum consensum. Et hinc etiam debemus & agimus DEO grates speciales; non quod ex suppositione gratiæ nos consenserimus; hoc enim verè est in potestate nostra: sed quod dederit talè auxilium trahens, cum quo prævidit nos consensuros, & re ipsa trahendos.

XXXI. Ad 5. Graciam Efficacem specificè sumptam, & quatenus dicit virtutem, esse initium justificationis nostræ: non verò reduplicativè acceptam, & quæ efficacem. Atqui non causat quæ efficax & secundum omnes suas partes, sed secundum virtutem operandi.

XXXII. Ad 6. Tractionem hanc considerari posse vel in actu secundo, vel in actu primò. Si accipiatur gratia seu tractio in actu secundo efficax, utramque causalem esse veram in genere causæ formalis; quia Tò trahere efficaciter in actu secundo reverà adæquatè non subsistit, nisi homo veniat, & ipsum vicissim venire hominis formaliter acceptum ac completum non est, nisi Deus trahat; quippe hoc venire hominis non est qualecunque, sed vocantem, præeuntem, trahentem &c. sequi, quod intelligi non potest sine vocatione, tractione, vel simili. Quod si accipiatur tractio in actu primo, redit responsio ad præcedentem objectionem data; vera enim, & à priori erit causalis ista: homo venit, quia Deus trahit, accipiendo tractionem istam secundum virtutem operativam, quam dicit in Recto: non verò adæquatè, & secundum idem etiam, quod dicit in Obliquo.

XXXIII. Ad 7. Distinguendo Antecedens; intelligitur aliquid utilius physicè & quoad intrinsecam virtutem operandi, negatur: moraliter, conceditur; etenim propter connexionem infallibilem, quam habet cum consensu, in morali hominum æstimatione æquivalet cuicumque auxilio physicè determinanti. XXXIV.

XXXIV. *Ad 8.* Negando ultimam consequentiam. Nam dicitur Deus Causa prima; quia præcedit ordine dignitatis: quia agit prius quoad subsistendi consequentiam: & denique quia dat prius omnibus causis alijs virtutem agendi, alijsque & quidem liberè offert suum concursum, quò possint agere.

XXXV. *Ad 9.* Hinc tantum sequi, gratiam efficacem subijci voluntati quoad usum, quod verissimum, neque hoc repugnare Concilio citato; ibi enim agitur contra Semipelagianos, ita subijcetes gratiam voluntati, ut vellent liberum arbitrium proprijs virtutibus quærendo, pulsando posse advocare gratiam, quod à Sententia nostra alienissimum est. Ex hoc autem, quod homo à gratiâ præveniente allici se finat, eique coöperetur, assensum eliciendo, suam ipsi laudem enasci omnino concedendum est, nec curandum, quid impudenter contra effutiat Jansenius. Nam quemadmodum Catholicorum nemo sic opus suum partitur cum Deo, ut partem ejus unam sibi, alteram DEO tribuat, ita non nisi contra Sacram Scripturam, Concilia, ac Patres negari potest, quin ex eodem bono opere, quod divinæ gratiæ ut causæ principali coöperando facit Justus, & laudem & meritum habeat ac mercedem coronamque expectare debeat; Ad quid enim aliàs diceret S. Paulus 1. ad Corint. 4. v. 5. *Tunc laus erit unicuique à Deo?* & cap. 3. v. 8. *unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem, Dei enim adjutores sumus, græcè συνεργοι, cooperatores?* Quomodo etiam S. Patres docerent virtutem, justitiam, merita, bona opera esse nostra, de proprio servare nos Deo; nostri laboris ac sollicitudinis esse, coöperari gratiæ divinæ, si post primas partes DEI adjutorie attributas, non aliquid etiam ex bono opere in nos redundaret? Hoc igitur sentire non impietatis est, ut cum Calvino sibi imaginatur, imò calumniatur Jansenius, sed religiôsæ gratitudinis ab omnibus hætenus Catholicis Doctoribus conformiter Sacræ Scripturæ assertæ.

XXXVI. *Ad 10.* denique argumentum. Arrigam tom. 1. in 1. P. D. Thomæ D. 31. n. 36. negare Majorem, ac dicere, moraliter quidem esse impossibile, ut homo repudiet omnia auxilia: metaphysicè tamen vel etiam physicè id non repugnat; sicuti in aleæ ludo physicè non repugnat, jacere trecenties continenter eundem numerum, moraliter tamen fieri non potest, cui Auctori non dubito, quin alij consentiant, tamen si nullum ipse alleget. Ruiz. Disp. 69. de Scient. DEI. Sect. 8. n. 98. Card. Pallavicinus in libel. de DEO. c. 42. & alij negant Minorem sic in rem præsentem discurrentes. Ex una parte potentia resistiva in homine est limitata & finita, tum quod sit creata, tum quod tendat adversus naturalem voluntatis creatæ propensionem in bonum; siquidem hæc voluntas est similitudo quædam ac participatio Dei propendens in bonum: Ex altera verò parte auxilia supernaturalia, quæ latent in divinis thesauris, sunt infinita & infinitis modis præstabilia à DEO, uti dubitari non potest. Ergo fieri nequit, quin auxilia ista divina plus virium ac ponderis habeant ad inclinandam humanam voluntatem, & faciendum effectum, quam potentia illa limitata ac finita ad resistendum. Alia est ratio in igne, qui alios & alios ignes in infinitum producere potest; quia est ex natura ad id necessitatus, & nullam in se habet propen-

sionem, per quam ab actione retrahatur. Videantur citati AA. qui hanc opinionem, quæ valde probabilis est, Authoritate D. Augustini confirmant.

CONTROVERS. XLIX.

DE GRATIÆ DIVINÆ Necessitate,

Durimum refert ad sequentes controversias ritè intelligendas, ut consilium, quid homo de se possit: quid per divinam gratiam valeat. Unde Scholarum Coriphæi & antiquiores Magistri, quos secutus est Card. Bellarminus Lib. de gratiâ primi hominis nonnullas quæstiones de varijs hominis statibus moverunt, non curiositate, ut hæretici calumniatur tracti, sed rei tradendæ exigentiâ permoti, ut hæc exactius intelligeretur.

PARS PRIOR

DOCTRINÆ CATHOLICORUM.

I. **S**tatus humanæ Naturæ universim nihil est aliud, quam ipsa natura humana, prout consideratur speciali aliquo modo disposita ad ultimum finem. Sunt, qui quatuor, qui sex, qui Septem omnino diversos ejulcemodi humanæ Naturæ status enumerant; quatuor tamen præcipue ad rem nostram faciunt.

Primus status est pura Natura, quando scilicet crearetur homo cum potentijs rationalibus & sensitivis, alijsque perfectionibus naturaliter debitis: & cum defectibus naturalem corporis constitutionem consequentibus, ut sunt fames, sitis, fatigatio, morbi, mors &c. neque habet aliquid indebitum sibi, sive bonum sive malum; adeoque neque peccatum saltem grave, neque gratiam aut aliud donum supernaturale. Unde duo includit hic status, ut docet Suarez. Tom. 1. de grat. prologom. 4. c. 1. n. 3. positivum unum, nimirum perfectiones naturæ debitas; alterum quasi negativum, scilicet imperfectiones naturaliter consequentes præter generalem providentiam naturæ proportionatam. Hic status humanæ Naturæ in naturalibus neque dabitur, neque unquam datus fuit, tamen gentiles Philosophi, quibus melius fidei lumem nunquam affulsit, de facto hominem in tali statu conditum putarunt.

II. *Secundus status est Natura integra,* quem aliqui confundunt cum statu iustitiæ Originalis, de quo alibi. Tanner tamen Tom. 2. D. 6. q. 1. dub. 1. n. 17. cum alijs putat, juxta D. Thomam 1. 2. q. 109. a. 2. statum Naturæ integræ non dicere gratiâ Sanctificantem, quam tamen certum est includi in Iustitiâ originali, sed tantum alteram partem illius iustitiæ, videlicet compositionem & subjectionem Naturæ, quæ appetitus inferiori superiori, & superiori rationi perfectè subijcebatur, ita ut à rationis imperio

& præ-